

BOLERO

Fény-balett

Sajtó-bemutató 2004. november 18-án este, a népligeti Planetáriumban

A LézerSzínház fénykoncertjének bemutatója a Planetáriumban.

Bolero

Fény-balett

A LézerSzínház legújabb bemutatójának nem titkolt célja, hogy a balett-művészet legsikeresebb darabjaiból összeállított válogatásban adja bizonyosságát annak a felismerésnek, hogy a zene és a látvány tökéletes harmóniája varázslatos élményben részesíti a színház látogatóit.

Ezernyi hajszálvonalból szőtt rubinpíros pókhaló keveredik ibolyakék és smaragd-zöld színekben ragyogó pontok halmazával. Sűrűn változó formák úsznak, forognak egymásba, penge-fénycsóvák hasítanak a térbe, sziporkázó csillagok lebegnek a levegőben. Mintha egy démon életre keltette volna egy absztrakt kiállítás képeit, ahol a festő csak tiszta, keveretlen színekkel, mikroszkopikus vonalakkal alkotott művei új életet kezdve kiléptek a rájárából, hogy elfoglaljanak egy új, kézzel megfoghatatlan dimenziót. Lefesthető a zene? Megzenésíthető a fény? A művészet fantáziavilágában ezer különböző módon mindig is igen volt a válasz a kérdésre. A lézerfény új ecset, festék és forma, amivel néhányan ismét megkísérlik a bizonyítást, a látható hangok és a hallgatható képek paradoxonának feloldozását.

A műsorban az alábbi művekből "láthatunk" részleteket:

Karl Orff / Carmina Burana / O Fortuna

a Chicago Symphony kórusa, a Chicago Glen Ellyn gyermekkórus, valamint a Chicago-i Szimfonikusok Nagyzene kara előadásában. Vezényel: James Levine.

P.I. Csajkovszkij / Csipkerózsika / Valse

a San Francisco Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: Seiji Ozawa.

Antonio Vivaldi / Négy évszak / Tavasz

előadja: Israel Philharmonic Orchestra / Isaac Stern előadásában.
Vezényel: Zubin Mehta

P.I. Csajkovszkij / Diótörő / Mars

előadja: Boston Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: Seiji Ozawa.

Karl Orff / Carmina Burana / Tánc

a Chicago Symphony kórusa, a Chicago Glen Ellyn gyermekkórus, valamint a Chicago-i Szimfonikusok Nagyzene kara előadásában. Vezényel: James Levine.

P.I. Csajkovszkij / Diótörő / Orosz tánc

a Boston Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: Seiji Ozawa.

Igor Sztravinszkij / Petruska / Dadus tánca

a London Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: Claudio Abbado.

Maurice Ravel / Great orchestral works / La Valse

a New York Philharmonic előadásában.
Vezényel: Pierre Boulez.

Szergej Prokofjev / Romeó és Júlia / Reggeli tánc

a Cincinnati Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: Paavo Järvi.

Igor Sztravinszkij / Tűzmadár / Tűzmadár tánca

a Chicago Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: Pierre Boulez.

Igor Sztravinszkij / Tűzmadár / Kascsej alattvalóinak pokoli tánca

a Chicago Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: Pierre Boulez.

P.I. Csajkovszkij / 1812 Nyitány / Op 49

a Cincinnati Pops Orchestra előadásában.
Vezényel: Erich Kunzel.

Johannes Brahms / Magyar táncok No.1

a Budapest Fesztiválzenekar előadásában.
Vezényel: Fischer Iván.

Aaron Copland / Rodeo / Gyors tánc

a Minnesota Orchestra előadásában.
Vezényel: Neville Marriner.

Maurice Ravel / Bolero

a New York Philharmonic előadásában.
Vezényel: Pierre Boulez.

Gustav Holz / Planéták / Neptun, a varázslatos

a Boston Symphony Orchestra előadásában.
Vezényel: William Steinberg.

A színpalak mögött

A Bolero létrejöttét is több hónapos előkészületek előzték meg. Az előadás két egymástól nagymértékben különböző részből tevődik össze. A planetárium kupoláját teljesen beterítő interferenciákat és sugárjátékot két előadó, a két lézerista élőben varázsolja elénk. A rajzfilmszerű korvonalrajzokat számítógép irányítja.

A műsorszerkesztés során a teljes zenemű minden apró mozzanata grafikai látvánnyá alakítható. De ennyire nem egyszerű a helyzet! A lézeres grafikus vetítő (más néven: scanner) egy felületre képes vetíteni. Ez lehet egy vetítövásznon, lehet egy épület, akár lehet egy hegy oldala is. De a Planetárium félgömbje, mint a csillagos ég borul a nézők fölé, így bizony az ég nagy része üres maradna! Ezen segítenek a fénykoncert előadói a lézeristák. Ők a sok-sok próba alatt gyakorlatilag megtanulják az egy órás műsor minden pillanatát és azt, hogy az adott pillanatban milyen látvány-elemekkel töltsék meg a Planetárium kupolájának terét.

Az interferencia képeket megjelenítő lézerista lehelet-finom, hömpölygő ködfátyolt, a végtelenbe burjánzó folyondárt, örvénylő zuhatagot, szikrázó kristályok-, vagy repkedő szentJános-bogarak ezreit - és még ki tudja megmondani mi mindent - képes a csillagok közé varázsolni.

A sugárjátékért felelős lézerista egy fény-nyalábokkal megtöltött karmesteri pálcát vetít a nézők feje fölé. Az Ő mozdulatai töltik ki a teret. Az extatikus mozgások sokasága fényfalként feszül a nézők feje fölé. A fal hullámzó örvényléssé alakulva millió szikrává bomlik és tűnik el a végtelenben, hogy átadja helyét a közös táncba felejtkező fénykévék sokaságának.

A grafikákat vetítő számítógépek a zene tizedmásodperceihez illesztett műsorfolyamot játszanak le. Az előadásnak ezt a részét valójában képtelenség lenne előadók által "élőben" bemutatni, hisz rengeteg egy időben változó beállítás együttese hozza létre a látványt. Egy saját fejlesztésű szerkesztő programba a műsor teljes hanganyaga betölthető. A grafikus képpé átalakított zenefolyam mellé párhuzamosan programozható csatornák sokasága illeszthető.

A csatornába a tematikus kép- és animációs könyvtárak tartalmából emelhetők be álló, vagy mozgó ábrák. Az előzetesen elkészített animációk a legkülönbözőbb sebességű, hangulatú és témájú képsorozatok, amelyek általában csak egy ciklikus mozgást

ismételnek állandóan. A tematikus animációk fázisonként rögzített körvonalrajzok. Ezeket a rajzfilmes technikából ismert módon képenként rajzolja meg, vagy újabban 3dimenziós tervező-program segítségével készíti el egy grafikus.

Másik ábra típus a Boleróban is sűrűn feltűnő analóg rajz. Ezek összetett matematikai függvények összegzéséből kikerekedő rajzolatok. Az ilyen ábrák létrehozására készített tervező programban többféle függvény szorzatának milliárdnyi variációjából lehet kiválasztani a látványként is izgalmas változatokat. A táncoló, vonagló, pörgő, száguldó, vagy lassan hömpölygő absztrakt rajzok jellegük és mozgásuk dinamikája szerint osztályozva kerülnek eltárolásra. Ez a sok ezer rajz az alapanyaga a műsor programozott részének.

A sokcsatornás műsorszerkesztőben az ábra-könyvtárakból beemelt mozgó képek a zene változásaihoz illeszthetők. A hangszerek finom megszólalása, vagy eltűnése igényli, hogy a képi elemek is hasonló finomsággal jelenhessenek meg. Ezt szolgálja a 3dimenziós mozgás-szerkesztő, amiben bonyolult mozgássorok sokasága egyszerűen illeszthető a kiválasztott rajzolatához. Természetesen, akár egyedi mozgás történetek is szerkeszthetők minden ábrához. A hirtelen változások programozását segíti az „effekt” csatorna, amivel folyamatosan kirajzolni, hirtelen megjeleníteni, vagy eltüntetni lehet a rajzokat több előre meghatározott sémának megfelelően. Ha ez nem elég, akkor egy további csatorna megnyitásával a rajz színe, illetve a szín mozgása is meghatározható. Ilyen szín effektus a rajzon átrohanó csillanás, ami például tökéletes leképezése lehet triangulum csilingelő hangjának.

Az előadás létrejöttében közreműködött:

Dara Viktor hangmérnök
Balczer Sándor lézerista (interferencia)
Nagy Kálmán lézerista (sugárjáték)
Rakoncza Péter lézerista (interferencia)
Nagy János lézerista (sugárjáték)
Fujkin István animációk
Dorcsinecz János animációk
Vágó Zoltán animációk
Braun Gábor számítógépes technika
Acsay András számítógépes technika
Kalcsú Attila számítógépes technika
Dorcsinecz Balázs és **Szücs Péter** technikus
Wieser János műszaki igazgató
Hegedüs György rendező

Multimédia Stúdió

Az ősemberek óta mindenki, még a mai - városokban felnőtt - gyerekek is szívesen melegszenek hűvös nyári estéken egy tábor-tűz mellett. A lobogó tűz fényei, a pattogó zsarátnok szikrái órákon át képesek lekötni figyelmünket. Ez a varázslatos érzés kerítette hatalmába azt a kis csapatot is akik a '70-es években képzőművészként találkoztak lézerfény csodájával. Annyira szépnek találták a látottakat, hogy egyszerűen nem bírták ki, hogy azt ne mutassák meg másoknak is.

A lézer-fény csak bonyolult és nagyon magas műszaki színvonalú berendezések sokaságával vált megmutathatóvá. Ezért kellett egy hely, ahol a legkorszerűbb technikai ismeretek iránt fogékony műszakiak és a különös művészeti hatásokra érzékeny művészek egy közös cél megvalósításán gondolkodhatnak. Az elektronikus zenei kísérletekben járatos zenészek, a szín és térformák hatásait tanulmányozó képzőművészek, a multivíziós vetítéstechnika eszköztárát is használni képes fotóművészek, a animációs technikát ismerő alkalmazott grafikusok, az üvegművesség rejtelmében is eligazodó iparművészek találkoztak fizikusokkal, matematikusokkal, számítógépes programozókkal, villamosmérnökökkel és gépészekkel. Az igazi csoda az volt, hogy megértették egymást. Az akkor létrehozott művészeti műhely ma Multimédia Stúdió Művészeti Egyesület néven fogja össze a különféle művészeti és technikai műfajok képviselőit.

A zene, a képzőművészet és a lézer-fény találkozásából nemcsak új technika, de egy új előadói formanyelv született. A fényművészeti csoport vezetője, Hegedüs György szerint: "Az emberek őszintén vágnak az absztrakcióra.. A TV, a mozi, az újságok üzenete, a mindennapos történetek a tudat felszínére hatnak... A LézerSzínház előadásai tulajdonképpen nem szólnak semmiről... Ez itt mind absztrakció - és mégis!... - a látvány érzékeinken át érzelmeinkig hatol.... A XX. század elvont művészi tendenciái a multimédia sajátos előadómódja segítségével találnak utat a nézőkhöz a budapesti Planetáriumban..."

25 év

A LézerSzínház alkotóközössége legelső premierjét a "Lézerofóniát", 1980 áprilisában mutatatta be a népligeti Planetáriumban. Az elmúlt közel 25 évben bemutatott 47 fényjátékot közel 700 ezer néző láthatta. A LézerSzínház - mindmáig az európai kontinens egyetlen állandó fényszínháza - 1983-tól folyamatosan működik Budapesten. A társulat rendszeresen tart bemutatókat külföldön is, ahol nagyméretű tömegrendezvényeken, sokezres nézősereg előtt mutatják be programjukat. A legtöbb hazai nagyváros is találkozhatott már a LézerSzínház "varázslatos fényeivel".

A repertoár legnépszerűbb darabját az "Egy óra Pink Floyd" eddig több mint 100 ezren látták a Planetáriumban. Az "ezüstérmes" Mike Oldfield zenei életművét feldolgozó előadásnak, "mindössze" 95 ezren nézője volt. A legsikeresebb darabok 885, illetve 590 előadást éltek meg, eddig.

A LézerSzínház komolyzenei sorozatában Beethoven-től Krisztof Penderecky-ig igen sok klasszikus szerző művei "váltak láthatóvá". E műfaj sikerdarabjának, Carl Orff: Carmina Burana oratórium multimédia feldolgozásának, eddig több mint 25 ezer nézője volt. Hasonló siker volt "Az egy kiállítás képei", vagy a Beethoven: "Eroica" című lézer-fénykoncert is.

A LézerSzínház a technikai művészetek iránt érdeklődő fiatal művészek és műszakiak alapították. Az elmúlt években több generáció nőtt fel ebben az alkotóközösségben. Sokan közülük önállóan, vagy más közösségben a azóta is lézerfény bűvöletében élnek. 25 évvel ezelőtt egy műfaj született. Most - a hagyományteremtés szándékával - szeretnénk egybe gyűjteni azokat az alkotókat és közösségeket, akik fény-művészet különféle területein hasonló célokat követve hoznak létre látványos programokat.

Lézer Fesztivál

2005 áprilisában az egyhetes "I. Lézer Fesztivál"-on, naponta más-más csoportok által készített lézer-show várja majd a fényművészet szerelmeseit a népligeti Planetáriumban. A későbbiekben, szeretnénk a legsikeresebb európai, ázsiai és amerikai lézer-show művészeket, illetve programjaikat is meghívni a minden évben hasonló időpontban szerveződő fesztiválra.

Pályázat

A LézerSzínház munkatársai ebben az évben fejlesztették ki azt a számítógépes programot, amivel az Internet közismert animációs technikái, egyszerű módon alakíthatók át a lézer-vetítés speciális igényeihez. Így lehetőség nyílt arra is, hogy nyilvános pályázatot hirdessünk a legötletesebb számítógépes animációk készítőinek. A pályázat legsikerültebb darabjait, a következő évad bemutatóiban láthatja majd a közönség.

Világzene Magyarországról

Új bemutatók előkészítése is megkezdődött a színház 2004/2005-ös évadjában. A LézerSzínház „világzene” sorozata több világrész bejárását követően közép-Európába látogat. A Magyarországon élő nemzetiségek - sok évszázados hagyományú - autentikus népi tánczenéje kel életre a Planetárium csillagfényes égboltja alatt.

A jövő - Gömb-mozi Budapesten?

A vetítés-technika új lehetőségeinek folyamatos bővülése tette lehetővé, hogy a Planetárium félgömbjét teljesen beborító, 360 fokos panoráma gömb-mozi fejlesztését kezdje meg a Multimédia Stúdió. A reményteljes kísérletek nyomán, újabb különleges színpalattal gazdagodhat az egyre színesebb budapesti program kínálat. A valóságos térben rögzített képeket számítógépes grafikai elemekkel kombinálni képes vetítő-rendszer különleges látásmódjával mutathat be kevesek számára ismert helyeket, természeti-, vagy művészeti csodákat. A Gömb-mozi első előadásait leg hamarabb 2006 első felében láthatjuk a Planetáriumban.

Tánc-koncert

Egy újabb fogalmi zűrzavar közeledik Budapesthez! Eddig voltak zeneszerzők, akik zenét szereztek. Előadók, akik a hangszereiken előadták e műveket. Voltak tánc- és fény-művészek, akik mozgással, színekkel és fényekkel segítették felszínre törni a zenében rejtőző varázslatos erőt. A LézerSzínház megpróbálja újra fogalmazni e szerepeket! Egy speciális lézer-vetítőt fejleszt a társulat. A vetítő különlegessége, hogy miközben fénysugarakat vetít, érzékelni is képes a sugarakhoz érő tárgyat, vagy embert. Így a sugarak, - mint egy számítógéppel összekötött hangszer billentyűzete - képesek megszólaltatni a hozzájuk rendelt hangokat. Ez a fény-hangszer egy színpad méretű térben is működhet. Így válik lehetővé, hogy egy zenemű előadását egy, vagy több tánc-művész saját testével irányítsa. Ha létezik tökéletes összhang...

Az ötlet kipattantói kortárs képzőművészek, a kísérlet megvalósításán a kortárs zene és a táncművészet fiatal kiválóságai dolgoznak. A próbák a jövő év tavaszán indulnak.

WEB

A LézerSzínház az elsők között hozta létre információs oldalait az interneten. A www.lezerszinhaz.hu cím mögött sok információ található a LézerSzínház előadásairól, a technikai háttérről. 2005-ben kezdi meg tevékenységét az elektronikus jegyértékesítés. Az internetes elővétel beindításával az eddig kizárólag iskolai csoportok számára biztosított kedvezményes jegyvásárlás lehetősége kiterjeszthető lesz minden LézerSzínház látogató számára.

Sajtó információk

Jelen összeállításunk letölthető a www.lasertheater.hu/sajto.htm címről is.

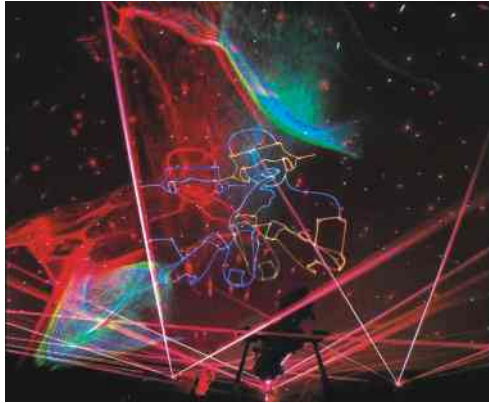
Fényképek

A LézerSzínház előadásairól készített és illusztrációként szabadon felhasználható fényképek letölthetők: a www.lasertheater.hu/sajtofoto.htm címről.

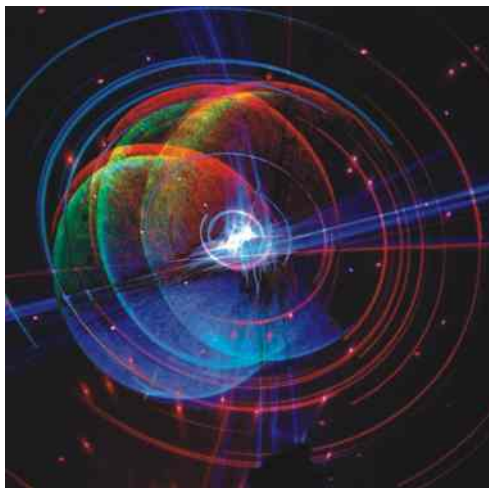
1. www.lasertheater.hu/lezerfoto_01.jpg
850x448 pixel 207kb (1.1Mb)
2. www.lasertheater.hu/lezerfoto_02.jpg
640x523 pixel 284kb (1Mb)
3. www.lasertheater.hu/lezerfoto_03.jpg
640x630 pixel 462kb (1.2Mb)
4. www.lasertheater.hu/lezerfoto_04.jpg
640x716 pixel 413kb (1.4Mb)
5. www.lasertheater.hu/lezerfoto_05.jpg
679x2480 pixel 189kb (5Mb)

www.lasertheater.hu/lezerfoto_01.jpg
850x448 pixel, 207kb (1,1Mb)

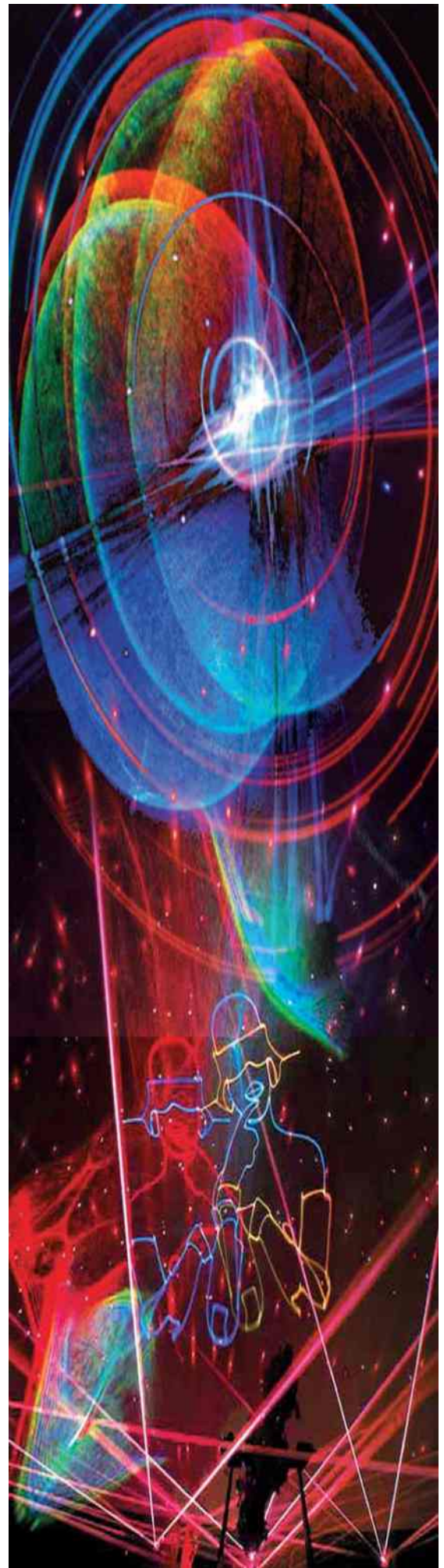
www.lasertheater.hu/lezerfoto_02.jpg
640x523 pixel, 284kb (1Mb)

www.lasertheater.hu/lezerfoto_03.jpg
640x630 pixel, 462kb (1,2Mb)

www.lasertheater.hu/lezerfoto_04.jpg
640x716 pixel, 413kb (1,4Mb)

www.lasertheater.hu/lezerfoto_05.jpg
679x2480 pixel, 189kb (5Mb)